

Juristieksamise seadus

1. peatükk **ÜLDSÄTTED**

§ 1. Seaduse reguleerimisala

See seadus reguleerib juristieksamise korraldamist.

§ 2. Juristieksamise eesmärk

(1) Juristieksamine on ühtne riiklik eksam, millega hinnatakse õigusametisse või -elukutsesse pürgija võimet rakendada oma töös Eestis kehtivat õigust õigusteaduse magistri tasemel.

(2) Õigusteaduse magistriks selle seaduse tähenduses on isik, kellel on õiguse õppesuunal riiklikult tunnustatud magistr kraad, sellele vastav kvalifikatsioon Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon.

(3) Juristieksamise sooritamise ei välista kitsama sisuga eksami sooritamise nõuet ega muid tingimusi, mis on kehtestatud kindlasse õigusametisse või -elukutsesse pürgimiseks.

(4) Juristieksamine tõendab isiku, kes ei ole Eesti Advokatuuri liige, võimet olla kohtumenetluses lepinguliseks esindajaks.

§ 3. Õigusametid ja -elukutsed

Õigusametid ja -elukutsed selle seaduse tähenduses on:

- 1) kohtunik,
- 2) kohtunõunik,
- 3) vandeadvokaat,
- 4) vandeadvokaadi abi,
- 5) prokurör,
- 6) notar,
- 7) notari asendaja,
- 8) kohtutäitur,
- 9) kohtutäituri abi,
- 10) pankrotihaldur.

2. peatükk **EKSAMI KORRALDAMINE**

§ 4. Pääs juristieksamile

Juristieksamile võib tulla igaüks, kes on:

- 1) teovõimeline,
- 2) õigusteaduse magister,
- 3) esitanud eksamile lubamise avalduse hiljemalt kaks kuud enne eksamit,
- 4) tasunud eksamitasu hiljemalt kaks kuud enne eksamit või esitanud samaks tähtjaks põhjendatud ja tõendatud taotluse tasu maksmisest osaliselt või täielikult vabastamise kohta, mille komisjon on hiljemalt üks kuu enne eksamit rahuldanud.

§ 5. Juristieksamise tasu

- (1) Juristieksamile tulemise eest tuleb tasuda Riigikohtule tasu, mis on üks kolmandik Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuutasu alammäärast.
- (2) Juristieksami komisjon võib taotleja tõendatud raske majandusliku olukorra tõttu tasu maksmisest osaliselt või täielikult vabastada.
- (3) Riigikohus kasutab laekunud tasu juristieksami korraldamiseks.
- (4) Tasu tagastatakse, kui taotleja võtab eksamile lubamise avalduse tagasi vähemalt kuus nädalat enne eksamit.

§ 6. Juristieksami aeg

- (1) Juristieksam korraldatakse vähemalt üks kord aastas.
- (2) Juristieksami korraldamise teadaanne avaldatakse Ametlikes Teadaannetes vähemalt kolm kuud enne eksamit.

§ 7. Juristieksami sisu

- (1) Juristieksam seisneb praktiliste ülesannete (kaasuste) eestikeelses kirjalikus lahendamises kolmes osas:
 - 1) eraõigus koos hagimenetlusõigusega, lisaks lihtsamal tasemel hagita tsiviilkohtumenetlus-, täitemenetlus- ja maksejõuetusõigus,
 - 2) riigi- ja haldusõigus koos haldusmenetlus- ja halduskohtumenetlusõigusega ning
 - 3) karistusõigus koos süüteomenetlusõigusega.
- (2) Punktide koguarv, mida eksamiosade läbimise eest võib saada, jaguneb lõikes 1 loetletud kolme eksamiosa vahel vastavalt vahekorras 3:2:1.
- (3) Ülesanne võib hõlmata mitut eksamiosa, kui ülesande lahendamise hindamise skeemiga on ette nähtud, kuidas lahendamise eest saadud punktid eksamiosade vahel jagunevad.
- (4) Juristieksami ülesannete sisu ning nende lahendamise hindamise skeem on kuni eksami lõpuni asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave.

§ 8. Juristieksami sooritamine

- (1) Juristieksami tulemusi hinnatakse hindajate antud punktide aritmeetilise keskmisena, mis ümardatakse täisarvuks.
- (2) Juristieksami osa loetakse läbituks, kui õigete lahenduste eest on saadud vähemalt 55 protsenti eksamiosa punktide koguarvust.
- (3) Juristieksam loetakse sooritatuks, kui kõik kolm osa on läbitud ning kõigi osade eest saadud protsentide aritmeetiline keskmine on 65 protsenti eksami punktide koguarvust.
- (4) Juristieksamit on võimalik tulemuse parandamiseks teha uuesti. Uue eksami tulemus muudab eelneva eksami tulemuse kehtetuks, kui uus eksam on sooritatud parema tulemusega. Uus eksam on sooritatud parema tulemusega, kui eksami punktide koguarv on eelneva eksami punktide koguarvust suurem.
- (5) Juristieksamil on lubatud kasutada üksnes juristieksami korra kohaselt lubatud abivahendeid. Muud abivahendid on keelatud. Keelatud abivahendi kasutamisel või lahenduse etteütlemisel loetakse eksam mittesooritatuks.
- (6) Juristieksami lahendusi hinnatakse nii, et hindajad ei tea, kelle lahendusi nad hindavad, ja hinnatavad ei tea, kes nende lahendusi hindavad.

§ 9. Juristieksami kava ja kord

- (1) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab juristieksami komisjoni ning Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli arvamust ära kuulates määrusega juristieksami kava. Kavas kirjeldatakse, millised teadmised on vajalikud juristieksami sooritamiseks.
- (2) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab juristieksami komisjoni arvamust ära kuulates määrusega juristieksami korra, mis sisaldab ka komisjoni töökorda.

§ 10. Juristieksami komisjon

(1) Juristieksami komisjoni liikmeteks on:

- 1) kohtunikueksamikomisjoni kohtunikest liikmed,
- 2) Eesti Advokatuuri kutsesobivuskomisjoni advokaatidest liikmed,
- 3) prokuröride konkursikomisjoni prokuröridest liikmed,
- 4) Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja eksamikomisjoni kohtutäituritest ja pankrotihalduritest liikmed,
- 5) Notarite Koja eksamikomisjoni notaritest liikmed ning
- 6) kaks Tartu Ülikooli ja üks Tallinna Ülikooli nimetatud õigusteaduse doktori kraadiga õppejõud,
- 7) valdkonna eest vastutava ministri nimetatud Justiitsministeeriumi esindaja.

(2) Juristieksami komisjoni asendusliikmeteks on lõikes 1 nimetatud komisjonide asendusliikmed endaga samast õigusametist või -elukutsest liikmetele.

(3) Komisjon valib oma liikmete seast esimehe ning juristieksami korras ettenähtud arvu aseesimehi.

(4) Valitud esimehe ja aseesimeeste puudumisel juhivad komisjoni Riigikohtu esimehe määratud ajutine esimees.

(5) Komisjoni esimees moodustab juristieksami korras ettenähtud põhimõtete alusel eksami tulemuste hindamiseks ja vajadusel muude ülesannete täitmiseks vähemalt viieliikmelised koosseisud (toimkonnad).

(6) Riigikohus korraldab juristieksami komisjoni asjaajamist.

§ 11. Juristieksami tulemuste avaldamine

(1) Juristieksami tulemused kinnitatakse ja avaldatakse hiljemalt 30. päeval pärast eksami viimase osa toimumist Ametlikes Teadaannetes.

(2) Ametlikes Teadaannetes avaldatakse:

- 1) juristieksami sooritanute nimed ja sünniajad koos sooritamise ajaga,
- 2) toimunud juristieksamite ülesanded ja lahendused.

(3) Juristieksami sooritanule väljastatakse eksami sooritamise tunnistus ning eksamit mitte sooritanud isikule väljastatakse tõend. Tunnistusele ja tõendile märgitakse täpsemad eksami tulemusedksamiosade kaupa.

§ 12. Juristieksami tulemuste kehtivus

Juristieksami sooritamise tulemused kehtivad tähtajatult või kuni eelnevast eksamist parema tulemusega uue eksami tulemuste avaldamiseni.

3. peatükk

EKSAMI TULEMUSTE VAIDLUSTAMINE

§ 13. Juristieksami tulemuste vaidlustamine

(1) Juristieksami iga osa tulemust võib vaidlustada kohustuslikus kohtueelses menetluses, esitades juristieksami komisjonile kirjaliku eestikeelse vaide hiljemalt kümme päeva pärast eksami tulemuste avaldamist.

(2) Juristieksami komisjon vaatab vaide läbi 60 päeva jooksul alates vaide esitamisest. Komisjon tõstab või langetab vaidlustatudksamiosade tulemusi või jätab need samaks ning muudab vajadusel eksami sooritamise kohta tehtud otsust.

(3) Vaideotsusega määratletudksamitulemusi ja eksami sooritamise kohta tehtud otsust võib vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras.

4. peatükk RAKENDUSSÄTTED

1. jagu Üleminekusätted

§ 14. Juristieksami komisjoni käivitamine ning rakendusaktid

- (1) Juristieksami komisjon koguneb esimesele koosolekule hiljemalt 2024. aasta 1. veebruaril.
- (2) Komisjoni esimese koosoleku kutsub kokku, määrab päevakorra ja juhatab kuni komisjoni esimehe valimiseni Riigikohtu esimees või tema määratud komisjoni liige.
- (3) Juristieksami kava ja kord kehtestatakse hiljemalt 2024. aasta 1. aprillil.
- (4) Hiljemalt 2024. aasta 1. juulil avaldatakse advokatuuriseaduse § 82⁶ lõikes 2, kohtute seaduse § 137⁵ lõikes 2, kohtutäituriseaduse § 104 lõikes 4, notariaadiseaduse § 57⁶ lõikes 2, pankrotiseaduse § 193¹ lõikes 3 ning prokuratuuriseaduse § 57⁶ lõikes 2 ettenähtud eksamite ja konkursside mahu muudatused.

§ 15. Juristieksami nõude tagasiulatumus

- (1) Isikule, kes on hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril asunud õigusametisse või -elukutsesse või vähemalt läbinud selleks ettenähtud eksami või konkursi, ei kehti juristieksami nõue.
- (2) Juristieksami nõue ei kehti ka siis, kui lõikes 1 nimetatud isik vahetab hiljem õigusametit või -elukutset.

2. jagu Seaduste muutmine

§ 16. Advokatuuriseaduse muutmine

Advokatuuriseadust täiendatakse §-ga 82⁶ järgmises sõnastuses:

„§ 82⁶. Juristieksami nõue

- (1) Advokatuuri liikmeks võtmisel kohaldatakse juristieksami sooritamise nõuet alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani kohaldatakse neile, kellel ei ole juristieksam sooritatud, õigusteaduse magistri nõuet juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.
- (2) Advokaadieksami mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks erialateadmiste hindamisel advokaadi kutsetegevusele. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad advokaadieksamile enne 2027. aasta 1. jaanuari.
- (3) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata advokatuuri liikmeks võtmisel käesoleva seaduse § 65 lõikes 1 ja juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid kui juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik tuleb advokaadieksamile, siis kohaldatakse sellele enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud advokaadieksami mahtu.

§ 17. Halduskohtumenetluse seadustiku muutmine

Halduskohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 32 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) muu isik, kes on sooritanud juristieksami;“;

2) paragrahvi 32 lõikes 3 asendatakse sõnad „Õigusteadusliku või majandusteadusliku“ sõnaga „Majandusteadusliku“;

3) seadustikku täiendatakse §-ga 282¹ järgmises sõnastuses:

„§ 282¹. Volitatud esindaja juristieksami nõue

(1) Käesoleva seadustiku § 32 lõike 1 punktis 2 sätestatud juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse volitatud esindajale alates 2027. aasta 1. jaanuarist.

(2) Kuni 2026. aasta 31. detsembrini peab käesoleva seadustiku § 32 lõike 1 punktis 2 nimetatud esindaja, kellel ei ole juristieksam sooritatud, olema õigusteaduse magister juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(3) Isik, kes on kohtus volitatud esindajaks 2026. aasta 31. detsembril ning kellel ei ole juristieksam sooritatud, võib esindajana jätkata kohtumenetluse lõpuni.

(4) Juristieksami nõuet ei kohaldata, kui volitatud esindajaks on juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik.“.

§ 18. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 47 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“1) on sooritanud juristieksami;”;

2) paragrahvi 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maa- või halduskohtu kohtunikuks (maa- või halduskohtunikuks) võib nimetada isiku:

1) kellel on pärast riiklikult tunnustatud õigusteaduse magistrakraadi või sellega võrdsustatud kodu- või välismaise haridustaseme omandamist vähemalt viieaastane juriidilise töö kogemus või kes on töötanud kohtunõuniku või kohtujuristina vähemalt kolm aastat,

2) kes on sooritanud juristieksami ning

3) kes on sooritanud kohtunikueksami või on sellest vabastatud.“;

3) paragrahvi 51 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ringkonnakohtu kohtunikuks (ringkonnakohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on:

1) kogenud ja tunnustatud jurist,

2) sooritanud juristieksami ning

3) sooritanud kohtunikueksami või on sellest vabastatud.“;

4) paragrahvi 52 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigikohtu kohtunikuks (riigikohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on:

1) kogenud ja tunnustatud jurist ning

2) sooritanud juristieksami.“;

5) paragrahvi 115 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) kes on omandanud õppesuunal omandatud riiklikult tunnustatud magistrakraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni;“;

6) paragrahvi 115 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) kes vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 2 ja 3 kehtestatud nõuetele;“;

7) paragrahvi 125¹ lõike 4 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) kes vastab käesoleva seaduse § 115 lõike 1 punktis 1 ja § 47 lõike 1 punktides 2 ja 3 kehtestatud nõuetele;“;

8) seadust täiendatakse §-ga 137⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 137⁵. Juristieksami nõue

(1) Juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse kohtunikuks ja kohtunõunikuks kandideerimisel alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani peab kandideerija, kellel ei ole juristieksam sooritatud, olema õigusteaduse magister juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(2) Kohtunikueksami mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks õiguslaste teadmiste ja nende kasutamise oskuse hindamisel kohtunikutööle. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad kohtunikueksamile enne 2027. aasta 1. jaanuari.

(3) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata kohtunikuks ja kohtunõunikuks kandideerimisel juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid kohtunikueksami sooritamisel kohaldatakse talle enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud eksami mahtu.

§ 19. Kohtutäituri seaduse muutmine

Kohtutäituri seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 17 lõikes 1 asendatakse sõnad „on omandanud riiklikult tunnustatud bakalaureusekraadi või läbinud riiklikult tunnustatud rakenduskõrgharidusõppe õiguse õppesuunal või omandanud vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või vastava välisriigi kvalifikatsiooni“ sõnadega „on sooritanud juristieksami“;

2) paragrahvi 23 lõike 2 teises lauses asendatakse sõnad „läbinud riiklikult tunnustatud bakalaureuseõppe või rakenduskõrgharidusõppe õiguse õppesuunal“ sõnadega „sooritanud juristieksami“;

3) paragrahvi 104 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 104. Haridusnõude erisused

(1) Juba ametisse nimetatud kohtutäiturile kohaldatakse nimetamise ajal kehtinud haridusnõuet.

(2) Juba tööle võetud kohtutäituri abile kohaldatakse tööle võtmise ajal kehtinud haridusnõuet.

(3) Juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse kohtutäituriks kandideerimisel ja kohtutäituri abina tööle võtmisel alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani kohaldatakse neile, kellel ei ole juristieksam sooritatud, õigusteaduse magistri nõuet juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(4) Kohtutäiturieksami mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks erialateadmiste hindamisel kohtutäituri ametitegevusele. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad kohtutäiturieksamile enne 2027. aasta 1. jaanuari.

(5) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata kohtutäituriks kandideerimisel ja kohtutäituri abina tööle võtmisel juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid kohtutäituri eksami sooritamisel kohaldatakse talle enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud eksami mahtu.

§ 20. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 41 lõige 4 lause 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Lepinguliseks esindajaks kohtumenetluses võib olla kas advokaat või juristieksami sooritanud isik.“;

2) paragrahv 42 lõige 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) advokaat või juristieksami sooritanud isik, kelle pädevus kriminaalmenetluses tuleneb kokkuleppest kaitsealusega (lepinguline kaitsja), või;“;

3) paragrahv 67¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Tunnistaja võib taotleda, et tema õiguste kaitseks viibiks kohtueelses menetluses tema ülekuulamise juures tema lepingulise esindajana kas advokaat või juristieksami sooritanud isik.“.

§ 21. Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-ga 2⁶ järgmises sõnastuses:

„§ 2⁶. Juristieksami nõue

(1) Hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril alustatud kriminaalmenetluses võib lepinguliseks esindajaks olla menetleja loal hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuaril sõlmitud kokkuleppe alusel isik, kes ei ole advokaat ega ole sooritanud juristieksami, kuid kes on õigusteaduse magister juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(2) Juristieksami nõuet ei kohaldata, kui lepinguliseks esindajaks on juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik.“.

§ 22. Notariaadiseaduse muutmine

Notariaadiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 6 lõikes 1 asendatakse sõnad „ kes vastab kohtunikule esitatavatele haridusnõuetele vastavalt kohtute seaduse § 47 lõike 1 punktile 1“ sõnadega „on sooritanud juristieksami“;

2) paragrahvi 7¹ lõike 1 teisest lausest jäetakse välja sõnad: „ja koosneb praktiliste kaasusülesannete lahendamisest“.

3) paragrahvi 21 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Notari taotlusel võidakse notari asendajaks nimetada ka muu isiku, kes:

- 1) vastab notarile esitatud nõuetele (välja arvatud kandidaaditeenistuse läbimine ning notarikandidaadi hindamise sooritamine),
- 2) on sooritanud juristieksami ning
- 3) on sooritanud Notarite Koja moodustatud eksamikomisjoni ees notari asendaja eksami.“;

4) paragrahvi 24 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Notarikandidaadiks võib saada Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kes on sooritanud juristieksami ning kelle suhtes pole teada ühtki asjaolu, mis eeldaks sobimatust notarina töötamiseks.“;

5) seadust täiendatakse paragrahviga 57⁶:

„§ 57⁶. Juristieksami nõue

(1) Juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse notariks kandideerimisel, notari asendajaks nimetamisel ning notarikandidaadiks kandideerimisel alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani kohaldatakse neile, kellel ei ole juristieksam sooritatud, õigusteaduse magistri nõuet juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(2) Notari eksami, notari asendaja eksami ja notarikandidaadi konkursi mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks erialateadmiste hindamisel notari ametitegevusele. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad notari eksamile, notari asendaja eksamile ja notarikandidaadi konkursile enne 2027. aasta 1. jaanuari.

(3) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata notariks kandideerimisel, notari asendajaks nimetamisel ning notarikandidaadiks kandideerimisel juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid notari eksami, notari asendaja eksami ja notarikandidaadi konkursi osas kohaldatakse talle enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud eksami või konkursi mahtu.“.

§ 23. Pankrotiseaduse muutmine

Pankrotiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 56 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kohtutäitur.“;

2) paragrahvi 56 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Haldurina võib tegutseda ka välisriigis halduri kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui ta on sooritanud sobivustesti välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse tähenduses. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda.“;

3) paragrahvi 57 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni;“;

4) paragrahvi 57 lõiget 1 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„3¹) on sooritanud juristieksami;“;

5) paragrahvi 57 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 57 lõikest 3 jäetakse välja sõnad „kohtute seaduse § 47 lõike 1 punktile 1 vastava haridustasemega“;

7) paragrahvi 193¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Isikule, kes on juba saanud pankrotihaldurina tegutsemise õiguse, kohaldatakse õiguse saamise ajal kehtinud haridusnõuet.

(2) Juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse pankrotihaldurina tegutsemise õiguse andmisel alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani kohaldatakse neile, kellel ei ole juristieksam sooritatud, õigusteaduse magistri nõuet juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(3) Halduri eksami mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks erialateadmiste hindamisel halduri kutsetegevusele. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad halduri eksamile enne 2027. aasta 1. jaanuari.

(4) Kuni juristieksami sooritamise nõude jõustumiseni peab kohtutäitur, kes saab pankrotihaldurina tegutsemise õiguse, olema omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni.

(5) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata pankrotihaldurina tegutsemise õiguse andmisel § 56 lõikes 1¹ ja juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid kui juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik tuleb halduri eksamile, siis kohaldatakse enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud halduri eksami mahtu.“.

§ 24. Prokuratuuriseaduse muutmine

Prokuratuuriseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) on sooritanud juristieksami;“;

2) seadust täiendatakse §-ga 57² järgmises sõnastuses:

„§ 57². Juristieksami nõue

(1) Juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse prokuröriks nimetamisel alates 2027. aasta 1. jaanuarist. Kuni selle ajani kohaldatakse neile, kellel ei ole juristieksam sooritatud, õigusteaduse magistri nõuet juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(2) Konkursi mahtu vähendatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist nii, et see ei hõlmaks enam juristieksami sisu ja eesmärki ning keskenduks õiguslaste teadmiste ja nende kasutamise

oskuse hindamisel prokuröri tööle. Seda vähendamist kohaldatakse ka juristieksami sooritanuile, kes tulevad konkursile enne 2027. aasta 1. jaanuari.

(3) Juristieksami sooritamise nõuet ei kohaldata prokuröriks nimetamisel juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isiku osas. Kuid kui ta tuleb konkursile, siis kohaldatakse enne 2027. aasta 1. jaanuari kehtinud konkursi mahtu.

(4) Juristieksami sooritanud isiku suhtes ei kohaldata käesoleva seaduse § 57.“.

§ 25. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 218 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) muu isik, kes on sooritanud juristieksami;“.

§ 26. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-ga 5¹ järgmises sõnastuses:

„§ 5¹. Kohtus lepingulise esindaja juristieksami nõue

(1) Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 218 lõike 1 punktis 2 sätestatud juristieksami sooritamise nõuet kohaldatakse lepingulisele esindajale alates 2027. aasta 1. jaanuarist.

(2) Kuni 2026. aasta 31. detsembrini peab tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 218 lõike 1 punktis 2 nimetatud esindaja, kui tal ei ole juristieksam sooritatud, olema õigusteaduse magister juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(3) Isik, kes on kohtus lepinguliseks esindajaks 2026. aasta 31. detsembril ning kellel ei ole juristieksam sooritatud, võib lepingulise esindajana jätkata kohtumenetluse lõpuni.

(4) Juristieksami nõuet ei kohaldata, kui lepinguliseks esindajaks on juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik.“.

§ 27. Väärteomenetluse seadustiku muutmine

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) § 20 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetlusalusel isikul ja süüdlasel võib olla kaitsja, kelleks on advokaat või juristieksami sooritanud isik.“;

2) seadustikku täiendatakse §-ga 212⁶ järgmises sõnastuses:

„§ 212⁶. Juristieksami nõude rakendamine

(1) Käesoleva seadustiku § 20 lõikes 1 nimetatud juristieksami nõuet kohaldatakse alates 2027. aasta 1. jaanuarist.

(2) Kuni 2026. aasta 31. detsembrini peab käesoleva seadustiku §-s 20 lõikes 1 nimetatud kaitsja, kes ei ole advokaat või kellel ei ole juristieksam sooritatud, olema õigusteaduse magister juristieksami seaduse § 2 lõike 2 kohaselt.

(3) Isik, kes on kaitsjaks 2026. aasta 31. detsembril ning kes ei ole advokaat või kellel ei ole juristieksam sooritatud, võib kaitsjana jätkata menetluse lõpuni.

(4) Juristieksami nõuet ei kohaldata, kui kaitsjaks on juristieksami seaduse §-s 15 nimetatud isik.“.

§ 28. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2024. aasta 1. jaanuaril.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees

Tallinn „...“ ... 2023. a
Algatab Vabariigi Valitsus

„...“ 2023. a